

Suhajda Attila Ph.D. hallgató

Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Doktori Iskola

*suh.attila@gmail.com***BIZTONSÁGI MÁTRIX EGY AKTUÁLIS HELYZETBEN****Kulcsszavak:** Ausztria, biztonsági helyzet, leíró mátrix, elemzés, koronavírus, kriminál földrajz**Absztrakt**

Jelen tanulmány szomszédos országunk Ausztria helyzetét elemzi a biztonsági mátrix módszerének alkalmazásával, a koronavírust megelőző és azt követő időszak biztonsági helyzetének összehasonlításával. A tanulmány elején a biztonsági mátrix rövid bemutatására kerül sor, második felében nyílt adatokra, információkra támaszkodva arra keresem a választ, hogy a koronavírus milyen hatással volt Ausztria biztonsági helyzetére. Ezen felül kitérek arra, hogy a két időpillanatra vonatkozó biztonsági mátrix milyen hatással van a bűnözésföldrajzi helyzetre.

1. Biztonsági mátrix elhelyezése az elemző-értékelő módszerek között

A biztonsági mátrix a hírszerzési ciklus (*Vida2013*) információ elemző-értékelő részének egyik lehetséges módszere. Az elemzés módszerének megválasztása függ az elemzési, tájékoztatási feladattól és attól, hogy az elemző melyik metódust tartja a meglehetősen nagy eszköztárból (*Clark 2019*) legmegfelelőbbnek annak végrehajtására. A biztonsági mátrix az összetett, komplex elemző- értékelő módszerek közé tartozik, így jellemző rá a nagy adat, idő és szaktudás igény. Emellett természetesen kulcsfontosságú az emberi tényező, mely az eljárás komplexitása miatt hatványozottan hat az elemzés minőségére (*Vida 2012*).

1.1. A biztonsági mátrix módszere

A biztonsági mátrix a Buzan által leírt biztonsági helyzetet alkotó dimenziókat (katonai, politikai, gazdasági, társadalmi, környezeti) elemzi az egyén, kisközösség, nemzeti, regionális és globális léptékben egy adott témában.

Ez a téma lehet egy adott elemzési terület egység vagy egy biztonsági helyzetre hatással lévő esemény, tényező vagy folyamat (pl. migráció) elemzése. Az adott témáról eltérő időpillanatban elkészült elemzés elkészítése lehetőséget ad a biztonsági helyzet változásának szemléltetésére.

A mátrix egyes mezőibe az adott léptékre és biztonsági dimenzióra legjellemzőbb szó kerül beírásra és a mező színkódot kap, mely az adott helyzet súlyosságát hivatott szemléltetni. A színek közül a kék jelenti, hogy az adott tényező irreleváns az elemzés szempontjából, a zöld jelenti az ideális állapotot, a citromsárga a helyzet súlyosbodását, a narancssárga pedig a további romlást, a piros pedig a legnegatívabb, legszélsőségesebb állapotot, a barna pedig ezt a szélsőséges állapotot megelőző helyzetet. Vannak olyan szavak melyeknél meglehetősen könnyen eldönthető, hogy milyen színkód tartozik hozzá.¹¹ Természetesen nehézséget okoz, ha egy szóval kell jellemezni egy adott biztonsági dimenziót és megtalálni a megfelelő színkódot hozzá. Ezen nehézségek miatt (ahogy minden elemző-értékelő módszernél így ennél is) lehetőség van a szubjektivitásra, ezt minél szélesebb adatgyűjtéssel (*Vida 2016*), és az egyes elemzői döntések indoklásával lehet csökkenteni. A végső következtetés levonásakor a kialakult mátrix kerül elemzés és értékelés alá. E következtetés levonása alapvetően induktívan működik, mert a mátrix mezőiből és színkódjaiból áll össze. A fent leírt elemzési nehézségek miatt szükséges lehet a végkövetkeztetést a jelentés elvárásainak megfelelően indokolni.

2. Ausztria biztonsági mátrixa a korona vírust megelőzően

Ausztria szomszédos országaink közül az egyik legfejlettebb (<https://www.reddit.com>) és meghatározó külkereskedelmi partnerünk (a magyar export és import országainak listáján folyamatosan az öt legfontosabb kereskedelmi partner között van az ezredforduló utáni időszakban /<https://atlas.cid.harvard.edu/>).

A koronavírust megelőző időszak alatt, a jelenleg hivatalban lévő (Sebastian Kurz második) kormány működésének kezdési időpontját, a 2020.01.07-ei állapotot értem. (Ezt megelőzően Ausztriában 2019-ben, egy politikai botrányt követő a konstruktív bizalmatlansági indítvány után ügyvivő kormány vezette az országot, a szeptember végén történő választásokig, majd ezután az 50% megszerzéséhez többfordulós koalíciós tárgyalások eredményeként alakult meg a jelenlegi kormány.) Erre az állapotra készítettem az alábbi biztonsági mátrixot.

¹¹ A módszer részletes kifejtéséhez lásd. Vida Csaba: A biztonságpolitikai leíró mátrix, *Hadtudomány: A magyar Hadtudomány Társaság folyóirata*, 2011. december, XXI. évfolyam. 4. szám pp. 36-53.

	katonai	politikai	gazdasági	társadalmi	környezeti
egyén	sorkötelesség	szabadság	pénzpiaci stabilitás	szociális rendszer problémái	extrém időjárás
kis közösség	nem szokványos alkalmazás	részleges befolyás	szegénység csökkenése	csökkenő munkanélküliség	éghajlat változás
nemzeti szint	nemzetközi kötelezettség vállalások	viták	gazdasági növekedés	szabadság	proaktív szakpolitika szándéka
regionális	haderő átalakulása	vitalehetőségek	versenyképesség megléte	érdekérvényesítési konfliktusok lehetősége	eltérő szakpolitikai megoldások
globális	fegyveres válságok	működésképtelen országok	válságot követő jelenségek	társadalmi elégedetlenség	természeti és ipari katasztrófák

Felmerült annak a lehetősége, hogy az Ausztriát elsődlegesen reprezentáló egyéni, kisközösségi, nemzeti szinteken kívüli regionális és globális szintet, a semlegességet reprezentáló kék szinttel lássam el. Ennek elvetésének az oka, hogy a globalizáció korszakában nem lehet elhanyagolni a kontinensen kívüli és belüli események hatását, ha egy ország biztonsági helyzete elemzés alá kerül.

A katonai dimenzióban az osztrák társadalom tagjait (egyéni szint) megfelelő életszakaszban érintő sorkatonaság természetes volta miatt kapta a zöld színt. (Természetesen a korábban említett 2019-es választáson résztvevő politikai formációk, egymástól nagyon eltérő módon nyilatkoztak programjaikban a hadseregről és annak jövőbeli szerepéről /*Suhajda 2019*/.) Az osztrák kis közösségek többnyire nem szokványos módon találkoznak a haderő alkalmazásával, például egyes időjárás- viszontagságok kezelésekor. Azt a folyamatot, melyben a lakosság haderővel nem az eredeti rendeltetése szerinti formában találkozik, pozitívnak értékelhető, ezért kapta a zöld színt. Ausztria nemzetközi kötelezettség vállalásainak megfelelően részt vesz határain túli katonai missziókban, mely alacsony mértékű és kezelhető biztonsági kockázatot (pl. külföldön állomásozó katonák elleni támadás) jelent. Jelenleg osztrák katonák tartózkodnak Koszovóban (359 fő), Libanonban (156 fő), Boszniában (152 fő), Afganisztánban (11 fő), Maliban (8 fő) a Földközi-tengeren (6 fő), Grúziában (5 fő), Nyugat-Szaharában (5 fő), Jeruzsálemben (4 fő), Cipruson (3 fő) és Moldovában (1 fő) (<https://www.bundesheer.at>). A

regionális szintet jelentő európai kontinensen, a honvédelem és a haderő kérdésköre a korszak kihívásainak (hibrid és aszimmetrikus fenyegetések, másodlagos felhasználású eszközök, kiber hadviselés stb.) megfelelően, átalakulás alatt áll. Evvel a folyamattal az osztrák haderő stabil és regionális szinten is jónak mondható költségvetéssel néz szembe (<https://www.sipri.org>). A honvédelemhez és a haderőhöz tartozó változási folyamatot természetesnek tartom, ezért zöld színnel láttam el. (Természetesen fenntartva azt, hogy az átalakulás járhat hosszú távon negatív hatásokkal is.) A globális szinten meglévő fegyveres válságok kihathatnak Ausztria biztonságára is, viszont ezt a meglévő kockázatot jól tudta kezelni, ezért ezt a hatást citromsárga színnel illetttem.

A politikai dimenzióban az egyén szintjén a szabadság és a demokratikus jogok érvényesülnek Ausztriában. Természetesen vannak emberjogot is érintő viták, például az alapvetően iszlám kultúrkörhöz tartozókat sújtó iskolai fejkendő tilalma (<https://www.parlament.gv.at>), valamint az iszlám iskolák (<https://www.addendum.org>) és mecsetek építése (Fürlinger 2013) körül. Megítélésem szerint ezeket a vitákat sikerülhet úgy rendezni, hogy ebből ne keletkezzen biztonsági probléma, ezért a zöld színnel láttam el a táblázat mezőjét. Kis közösségi szinten a politika részleges, de nem elhanyagolható befolyást gyakorol a mindennapi életre és a gazdaságra (<https://www.gallup.at>). Ennek például meglévő megnyilvánulása, hogy még napjainkban is néhány állás betöltéséhez számít az egyén politikai hovatartozása (<http://www.demokratiezentrum.org>). Ezt a részleges megnyilvánulást potenciális probléma faktora miatt citromsárga színnel értékeltem. A nemzeti szinten a politikai dimenzióban megítélésem szerint a viták a legtalálóbb szó, melyre bizonyíték a legutóbbi választáson résztvevő politikai formációk programjai, melyben egymástól meglehetősen eltérő értékek és programok mentén képelték el Ausztria jövőjét. Ennek a szituációnak citromsárga színnel való értékelését szintén alátámasztja az előbbi és korábban is említett választást megelőző parlamenti konstruktív bizalmatlansági indítvány. Regionális szinten az elmúlt 10 év tapasztalataiból kiindulva fennállhat olyan helyzet mikor az államokat együttesen érintő politikai kérdések mentén (pl. migráció) fenn áll annak a lehetősége, hogy létrejöhetnek olyan szituációk, melyek negatív hatással lehetnek az osztrák biztonsági helyzetre. Szintén hasonló a helyzet globális politikai „térben”, ahol lehetnek eltérő érdekek és fennállhatnak olyan szituációk különösen a működésképtelen államok problematikájában, amelyek csökkenthetik az ország biztonsági helyzetét.

A gazdasági dimenzió egyéni szintjén a pénzügyi stabilitást és az ahhoz tartozó zöld szint a fogyasztói árindex viszonylagos alacsony emelkedése (<http://www.statistik.at>) és a fizetések

emelkedő tendenciája (*ua.*) indokolja. (Figyelemre méltó, hogy a legjobban fizető állások közé tartoznak jelenleg Ausztriában: a szakorvos, rendőr és a pedagógus, katona.) (*ua.*) Szintén pozitívum az elsősorban a kisközösségi szintet érintő szegénység csökkenése (*ua.*), mely szintén zöld színt „érdemel”. Az osztrák gazdaság növekedési pályán van, az 1995-ös uniós csatlakozást követően is jól tudta megőrizni iparának és mezőgazdaságának versenyképességét (*ua.*). A regionális versenyképességnek egy további bizonyítéka, hogy számos meghatározó országgal szemben külkereskedelmi mérlege pozitív (*ua.*). Emellett meg kell jegyezni, hogy az osztrák gazdaság is (ahogy mindegyik) rendelkezik gyenge pontokkal. Az egyik ilyen gyengeség az előregedő társadalom miatti folyamatos többletmunkaerő igény. A másik gyenge pont a világpiacnak való kitettség számos meghatározó ágazatban (pl. turizmus). A globális léptékben a 2008-2009-es válságot követő gazdasági újraszerveződés és konjunktúra időszaka volt jellemző, melyben a növekedés dinamikája lassult, már ebben az időszakban is, előre jelezve egy válság jelenséget.

A társadalmi dimenzióban az egyén helyzetére Ausztriában is kihathatnak a jóléti állam és a szociális rendszer működtetésében jelentkező nehézségek. Az egyik legfőbb megoldandó kérdés, hogy miként kezeli a szociális rendszer a megváltozó demográfiai helyzetet és a migrációt, valamint hogy ebben az állam milyen formában és mekkora szerepet vállaljon és hogy tudja-e valamilyen társadalmi egység teljesen vagy részlegesen átvenni a helyét (<https://www.politischebildung.at>). A kisközösségi szinten a munkanélküliség jelenségének csökkenése a legmeghatározóbb és a legüdvözlendőbb folyamat, viszont meg kell jegyezni, hogy a 2019-es 7,4%-os érték (301 300 fővel) (<http://www.statistik.at>) esetleges növekedése kreálhat problémákat. A nemzeti léptéket megtestesítő országos szinten a demokratikus normák érvényesülése és a társadalom önszerveződésének megléte indokolja a zöld színt (*Vida 2011*). A regionális szinten, ahogy a politikai dimenzióban is, úgy a társadalmi dimenzióban is megvan a lehetősége a konfliktusoknak, ezt a helyzetet citromsárga színnel láttam el, éppúgy, mint a globális szinten meglévő társadalmi elégedetlenség hatásait Ausztria biztonsági helyzetére.

A környezeti dimenzióban jelen van a klímaváltozásból fakadó extrém időjárás, mely hatással van az egyén és a kisközösségi életére. Ennek megjelenési formái, az időjárási helyzetből fakadó fronthatások (pl. fön szél esetén), az extrém téli havazás, a nyári hőség hullámok és az olykor szélsőséges mértéket öltő esőzések. Az egyénre ható extrém időjárás veszélyességét (a módszertant leíró cikknek (*ua.*) megfelelően) narancssárga színnel láttam el, míg a közösségi szintet (is) érintő éghajlatváltozást citromsárga színnel láttam el. Nemzeti szinten, ahogy korábban is, megvan a zöld környezetpolitika szándéka, ennek egyik bizonyítéka, hogy a

kormánykoalícióinak tagja a Zöld Párt (Grüne), mely a környezetvédelem témájában releváns több minisztérium vezetőit adja. Regionális szinten a kontinens államai meglehetősen eltérően ítélik meg a környezetvédelmet és eltérő megoldásokat alkalmaznak. Mivel a változó intenzitással és egyre gyakrabban jelentkező környezeti problémák nem ismernek határokat, ezért az eltérő szakpolitikai megoldások és intézkedések okozhatnak problémákat, ennek megfelelően citromsárga színnel jelöltem. Hasonló a helyzet a globális szinten jelentkező természeti és ipari katasztrófákkal, melyet ugyanazzal a színnel jelöltem.

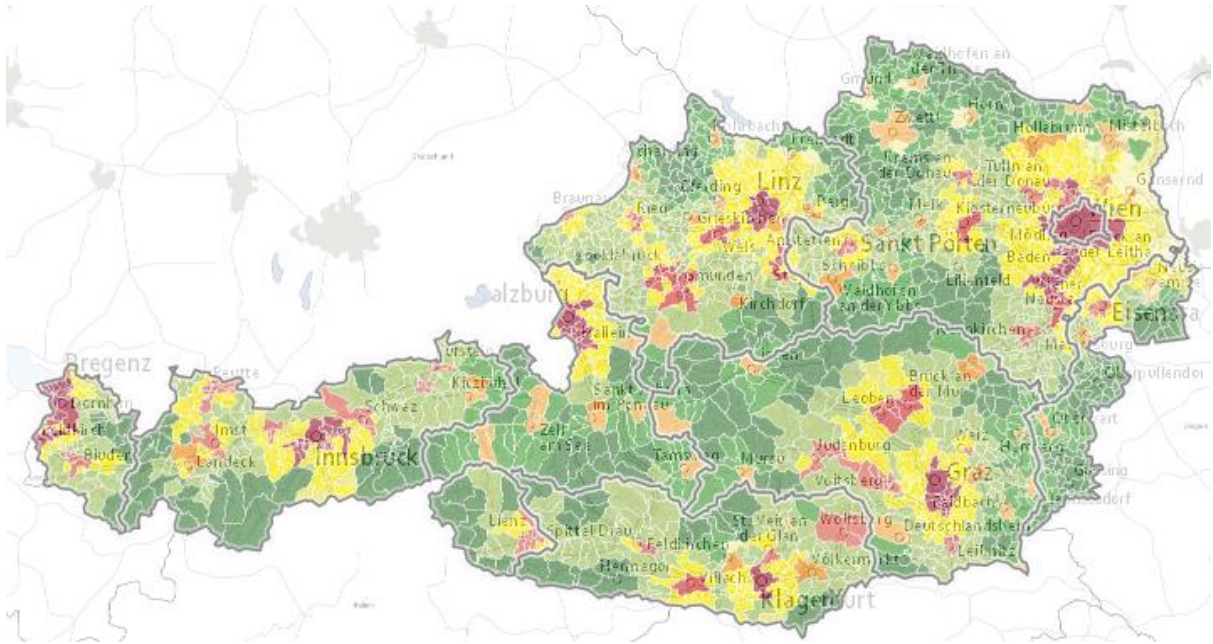
A biztonsági mátrixot összegezve megállapítható, hogy Ausztria egy biztonságos országnak tekinthető, mely regionálisan és világ szinten is versenyképesnek mondható. Az ország biztonsági helyzete az európai biztonsági komplexum részeként értelmezhető. Ennek megfelelően Ausztria helyzetére hatással vannak a globális folyamatok. Több európai államhoz hasonlóan, Ausztriában is eltérő vélemények vannak az ország jövőjéről, a hadsereg jövőbeli szerepéről. Probléma csírája lehet a politikai vélemények különbözősége, a gazdaság világpiaci kitettsége és a szociális rendszerének problémái (például munkanélküliek helyzete). A környezeti tényezők biztonságra gyakorolt hatása (például az osztrák turizmusra, mely húzóágazat) Ausztriában is megkerülhetetlen. Erre az egyes alrendszerekben, léptékekben az egyéni, a kisközösségi, nemzeti szinten a viták és problémák ellenére nagyobb a biztonság szintje, mint a regionális és globális szinten, ahol a tényezők és résztvevők magas száma miatt, erős osztrák diplomácia eredményei ellenére nehezebb garantálni a biztonságot. Az átlag osztrák állampolgár helyzete jónak mondható, ugyanakkor az előbb felsorolt tényezőknek hatása jelen lehet mindennapjaikban.

2.1. A koronavírus megelőző biztonsági mátrix és a bűnözésföldrajz

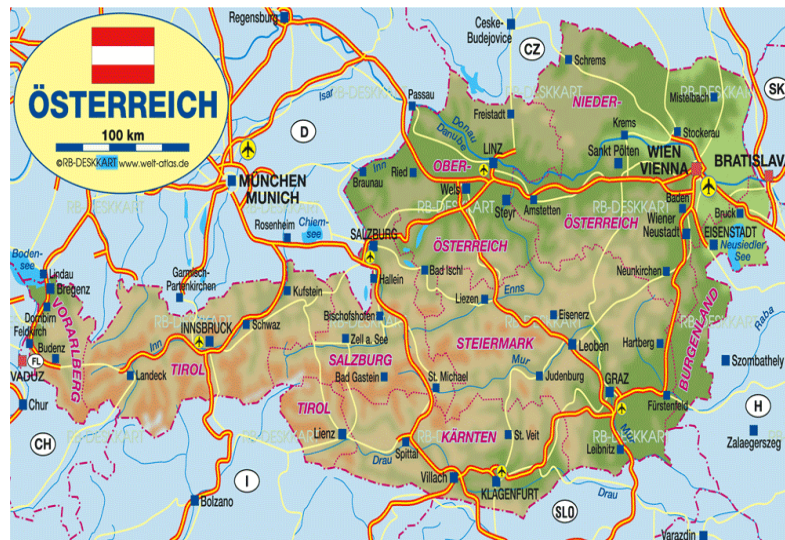
Az ausztriai kriminál földrajzzal foglalkozó szakirodalomban főként kriminológiai, prediktív, leíró és nagyvárosra fókuszáló megközelítéseket találunk.

Természetesen nehéz egyetlen elemzési módszerrel egy komplex jelenséget, jelen esetben Ausztria bűnözésföldrajzi helyzetét teljes megbízhatósággal magyarázni. A biztonsági mátrixból egy ország bűnözésföldrajzi képét legjobban a politikai, gazdasági és társadalmi dimenziókból lehet közelíteni, magyarázni. A politikai dimenzió szerepe szerintem csekély, mivel a törvények országos szinten egységesek és a bűnözéshez legszorosabban kapcsolódó BTK módosítása nem túl gyakori. Az egyén bűnözésére ható kriminogén tényezők (olyan hatások, melyek elősegíthetik a megfelelő szituációban az egyén bűnelkövetését) között vannak olyanok, melyek annak társadalmi és gazdasági helyzetével függenek össze valamint avval,

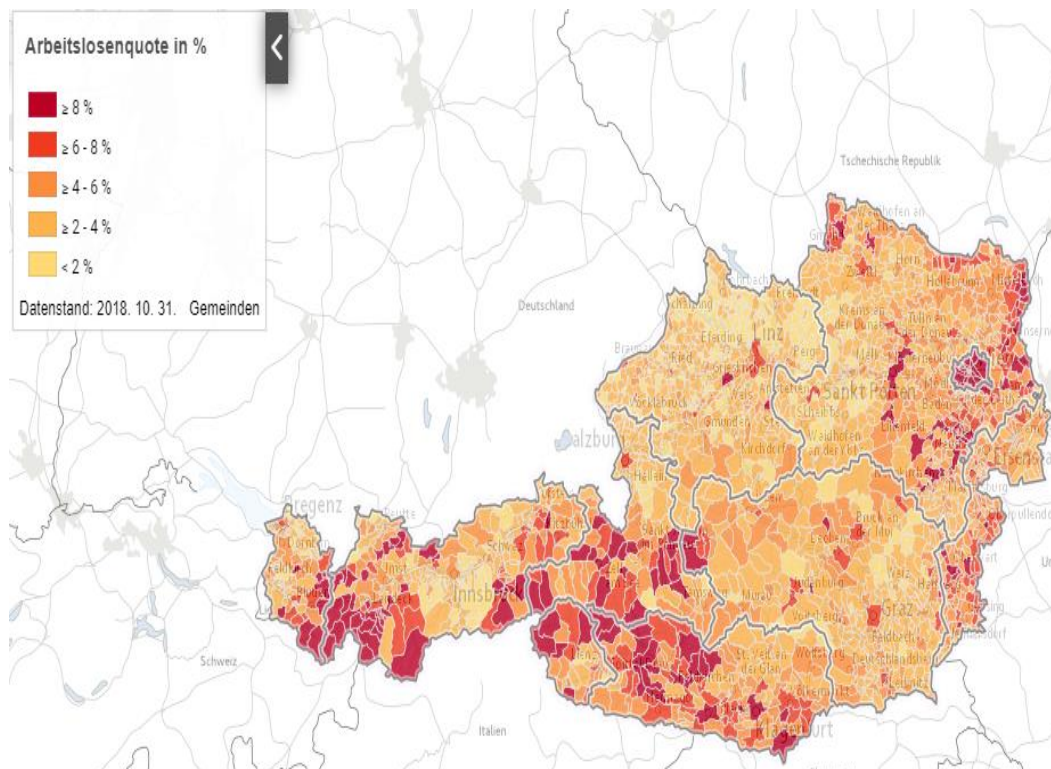
hogyan az általa ismert és elfogadott jogi és szociokulturális környezet mennyire retenti el vagy tolja éppen a bűnelkövetés felé az egyént (*Polák-Trócsányi 2020*). Szintén tartalmazhat kriminogén tényezőket (pl. adott térség gazdasági leszakadásából fakadó társadalmi problémák) a közösségi szint, mely leginkább a több települést magába foglaló községek (Gemeinde) szintjének felel meg az osztrák közigazgatási felosztásban, mely annak legalacsonyabb szintje. Természetesen nem szabad abba a hibába esni, hogy a bűnözés és annak területi mintázatát egy tényezőre vezetjük vissza. Ha a bűnözés országos területi mintázatát összevetjük a munkanélküliség területi mintázatával, akkor csekély egyezést találunk. A térképet megnézve a főbb magyarázó tényezőknek a domborzatot, a település népességszáma, az úthálózatban és település hierarchiában elfoglalt szerep a magyarázó tényezők. Ezek a felsorolt tényezők alapvetően természetföldrajzi és gazdasági természetűek. (Emellett jelen vannak egyéb társadalmi és szociológiai tényezők, melyekre jelen tanulmány nem tér ki.) 2019-ben megtört a bűnözések számának csökkenő trendje, emelkedés indult (<https://bundeskriminalamt.at>), viszont nem változott a térbeli eloszlás. A 100 000 főre jutó bűnözések számában kiemelkednek Bécsnek kerületei és olyan nagy lakosságú városokhoz (Linz, Wels, Steyr, Salzburg, Graz, Bécsújhely, Innsbruck, Bregenz, Bludenz, Klagenfurt, Sankt Pölten, Eisenstadt) tartozó térségek, melyek térszervező erővel bírnak. Alacsony értékkel bírnak azok a térségek, melyek főleg domborzati okokból forgalmi szélárnyékban vannak. Sajátos okból produkál magas számarányt Schwechat körzete, amelynek repülőtere a fő tényező. A határ közeli fekvés okozza magas esetszámot a legnyugatibb tartományban Vorarlbergben (<https://www.bmi.gv.at>). A globális lépték és azon keresztül a globalizáció sajátos módon érezteti a hatását a bűnügyi és a kriminál földrajzi helyzetre. Az internet és a telekommunikációs eszközök terjedésével előtérbe került a kiberbűnözés és az interneten (darkneten) beszerezhető illegális dolgok és azok felhasználása (<https://bundeskriminalamt.at>).

1. ábra: Térségtípusok Ausztriában központi szerep színskálája 2017-ben (központtól a periférikus térség felé): piros-narancssárga-citromsárga-világoszöld-sötétzöld
 Forrás: Osztrák Statisztikai Hivatal - Statisztikai Atlasz – Város – Vidék – Statisztikai Tipológia

2. ábra: Ausztria térképe
 Forrás: https://www.welt-atlas.de/karte_von_%C3%B6sterreich_1-189

3. ábra: Munkanélküliségi ráta Ausztriában 2018.10.31-én
Forrás: Osztrák Statisztikai Hivatal - Statisztikai Atlasz – Munkanélküliségi ráta

3. Ausztria biztonsági mátrixa 2020 június elején

A koronavírus témájában történt pozitív, az emberek mindennapi rutinját érintő lazítások ellenére sem jelenthető ki (már csak a vírus időszakot követő társadalmi hatások miatt sem), hogy a vírus korszaka véget ért. A 2020. 06. 05-ei állapotról az alábbi biztonsági mátrixot készítettem, melynek elemzése során a két állapot közötti változásra és a jövőbeli hatásokra fókuszálok.

	katonai	politikai	gazdasági	társadalmi	környezeti
egyén	sorkötelesség	csökkenő szabadság korlátozás	megélhetési problémák lehetősége	szociális rendszer problémái erősödnek	extrém időjárás
kis közösség	nem szokványos alkalmazás	csökkenő állami beavatkozás	szegénység növekedésének lehetősége	növekvő munkanélküliség lehetősége	éghajlat változás
nemzeti szint	nemzetközi kötelezettség vállalások	viták	hatalom beavatkozása	járványhelyzet	proaktív szakpolitika szándéka
regionális	haderő átalakulása	együttműködési kényszer	változó versenyképesség	járványhelyzet	szennyezés ideiglenes csökkenése
globális	fegyveres válságok ideiglenesen csökkenő dinamikával	működésképtelen országok	válság jelenségek	járványhelyzet, növekvő társadalmi elégedetlenség	természeti és ipari katasztrófák

A katonai dimenzióban változást jelent, hogy a járványhelyzet kezelésében a hadsereg részt vállal a mai napig. Ennek során hasznosította a válságkezelő eszköztárát és a lakosság szélesebb körének lett lehetősége látni működését nem szokványos alkalmazás közben (pl. határvédelemben) (<https://www.bundesheer.at>). Ez a tényező és a válságkezelési tapasztalatok a tanulságok levonásán túl hajtó tényezője lehet a haderő átalakulásának. A globális szinten a koronavírus rövid időre csökkentette a meglévő (és új) konfliktusok kibontakozásának intenzitását, viszont a koronavírus felszínre hozhat lappangó társadalmi ellentéteket (ahogy például az USA-ban is) (<https://www.wienerzeitung.at>), melyek újabb válsághelyzeteket kreálhatnak.

A politikai dimenzióban az egyéni és kis közösségi szinten csökkennek a vírus miatt állami beavatkozások és szabadság korlátozások. Általánosságban elmondható, hogy a korábbi korlátozó intézkedések kommunikációja Ausztriában jól sikerült. A vírus helyzet kezelésének társadalmi hatása (nemcsak Ausztriában), hogy elültette az emberek fejében, hogy szinte bármikor előállhat egy olyan szituáció, hogy állami irányítás mellett le kell mondani a

szabadságjogok egy részéről. Regionális szinten a számos negatív hatás mellett pozitívum, hogy a vírushelyzet hatékony kezeléséhez a kontinens államai együttműködésre vannak ítélve, mely jó alapot adhat a jövőbeli együtt működéshez is. Természetesen fennáll annak a lehetősége is, hogy a vírushelyzetet követő potenciális társadalmi és gazdasági nehézségek kezelésének során a kontinens országai között politikai ellentét jön létre.

A gazdasági dimenzióban a járvány miatt számos ágazatban (a leginkább kitett ágazatok: turizmus, kiskereskedelem, személy és áruszállítás /<https://www.oenb.at/>) probléma jelentkezett a munkavállalói és vásárlói mobilitás csökkenése, a visszaeső igények, valamint az ideiglenesen lezárt határ (melynek ki vannak téve az Ausztriában dolgozó ingázó magyar állampolgárok) miatt. Ennek megfelelően fennáll a veszélye a munkanélküliségnek és a társadalmi elszegényedésnek. Ez a veszély a korlátozások csökkenése és gazdaság „újraindulásával” csökken. Ezen felül az osztrák kormány jelentős pénzüsszeget különített el ennek kezelésére a koronavírushoz kapcsolódó törvénycsomag (<https://de.wikipedia.org>) elfogadásakor. Emellett bevezette a „rövidített munka” (Kurzarbeit) intézményét, mely során az állam a bejelentett munkavállalók bérének gazdasági szektortól és munkahelytől függően átvállalja a munkabér 80-90%-át (<https://www.bmaffj.gv.at>). Természetesen a jövő kérdése, hogy ennek az állami beavatkozásnak megvan-e a makrogazdasági fedezete és milyen hatásai lesznek. Regionális szinten a versenyképességi viszonyok újrarajzolódásának van lehetősége a koronavírus utáni időszakban. Természetesen erre hatással lesznek a korábbi viszonyok is. Érdekes gondolat, hogy a koronavírus járvány Kínából való eredeztetése miatt, a járványidőszak vége után lehet arra lehetőség, hogy gyártó és egyéb üzemegységeket hoznak vissza a kontinensre az ázsiai országból (<https://www.youtube.com> – Bod Péter Ákos előadása). Ha ez megvalósul, akkor tényezője lehet a potenciális versenyképesség viszonyok átalakulási folyamatának. Ahogy regionális szinten, úgy globális léptékben is a vírushelyzetet követő időszaknak feladata lesz az ellátási láncok visszaépítése vagy újak létesítése. Ez szintén ható ereje lesz a gazdasági folyamatoknak, éppúgy, mint a megváltozó fogyasztói és társadalmi magatartás valamint gazdasági recesszió kezelése. (A táblázat ezen oszlopának színekódolását szintén a módszertant leíró cikk alapján végeztem.)

A társadalmi dimenzióban a járvány következtében a szociális rendszer meglévő problémái és a munkanélküliség problémái felerősödhetnek, mely hatással lehet a gazdasági és politikai dimenzióra. A járvány jelenleg a hírek szerint csökkenő intenzitással, de érezteti hatását mind Ausztriában, mind regionális és globális szinten, hiszen még mindig vannak betegek és nincs széles körben alkalmazott vakcina. (Ezen felül persze egy pozitív lehetőség, hogy a vírus

mutálódik a már kezelhető vírusok közé.) (<https://szeged.hu>). A vírus másodlagos hatásai növelhetik a globális szinten amúgy is meglévő társadalmi elégedetlenséget és idézhetnek elő további negatív hatásokat. (A táblázat ezen oszlopának színekódolását szintén a módszertant leíró cikk alapján végeztem.)

A környezeti dimenzióban a vírus következtében nem történt drámai változás. Természetesen a közlekedés korlátozásával és a határok lezárásával, a környezeti állapot rövid időre lehetőséget kapott a javulásra, viszont megítélésem szerint ideális járványfolyás esetén, az így „kapott” idő nem kielégítő és ez a „jótékony hatás” könnyen ignorálódhat a gazdaság „újraindulása” következtében. A vírus által aláhúzott globális, regionális és egyéni egymásra utaltság jó alapot adhat az együttműködésre a környezetvédelem területén is. Ennek megvalósítása persze számos nehézségbe ütközhet, viszont a környezet ügye még inkább (lehet, hogy korlátozottan, de) előtérbe kerülhet Ausztriában (is).

A fenti táblázatot elemezve, összegezve megállapítható, hogy Ausztria lényegesen jobban kezelte eddig a koronavírus helyzetet, mint ahogy a regionális és globális szinten eddig sikerült. A járvány erősítő hatással lehet a meglévő, de kezelhető politikai vitákra, gazdasági és társadalmi nehézségekre. A vírus hatásainak mérlegét csak a járványhelyzet végeztével és a gazdasági helyzet hatásainak kiteljesedését követően lehet megvonni.

3.1. Bűnözésföldrajz 2020 június elején

A koronavírus ausztriai és nemzetközi jelenléte miatt nehéz következtetéseket levonni a bűnözésföldrajzi hatásairól, viszont a mátrix korlátozottan, de segítséget nyújthat. A katonaság határvédelemben nyújtott szerepvállalása és az általuk elkövetett intézkedések jelen lesznek a jövőben kiadásra kerülő bűnügyi statisztikában. A jelen tényállás szerint a bűnözések száma az előző év ugyanezen időszakához képest jelentősen csökkent számos bűnelkövetési formában: a betörésekben, autólopásokban, testi sértésekben. Abszolút emelkedésnek indultak a kiberbűnözés és a kábítószerrel kapcsolatos visszaélések számadatai. Sajátos bűnelkövetésként megjelent a maszkviselés hiánya, a hamis maszkok forgalmazása és az időszakos belépési és kijárási korlátozások megtagadása (<https://www.nachrichten.at>). Szintén emelkedtek a családon belüli erőszakok és fenyegetések számadatai. A családon belüli erőszakot kiemelt figyelem kíséri a rendőrség részéről, mellyel kapcsolatban együttműködik a nőügyeket felügyelő minisztériummal. Egy korlátozásokkal teli időszak olyan helyzetet teremtett mely kedvez a szervezett bűnözésnek (<https://www.youtube.com> – belügyminiszteri sajtótájékoztató). A szervezett bűnözés Ausztriai jelenléte visszavezethető annak közép-európai

fekvésére, pénzügyi helyzetére és a jelenlévő kisebbségek meglehetősen jó helyzetére. A koronavírus egy olyan helyzetet teremtett, melyben nem a korábban említett és a mátrixban szereplő társadalmi, gazdasági, politikai tényezők vagy térszerkezet tényezői határozzák meg dominánsan a bűnözésföldrajz képet, hanem legalább olyan súllyal az emberi tényező. Az emberi tényező alatt értendő a kormányzati intézkedések betartásának ellenőrzése és az állampolgár azon döntése, hogy egy korlátozásokkal övezte időszakban mennyire alkalmazkodik a meglévő és új szabályokhoz. Az utóbbira hatással van az, hogy az egyén pszichés állapotára miként hat az esetlegesen felmerülő korona-vírus okozta kiszolgáltatottság és bezártság érzése. Ezen kívül a rendőrségi munka térbeli szervezését meghatározza a korábbiaknál lényegesen szorosabb együttműködés az egészségügyi rendszerrel, melynek segítenek az intézkedések betartásában és a hatékony működésben. Emiatt is kijelenthető, hogy a koronavírus olyan helyzetet teremtett, melyben a rendőrségi mélységi ellenőrzési feladatai megnövekedtek. Ez kihat a rendőrség térbeli lokációjára (*Mátyás et al. 2019*).

4. Összegzés

A biztonsági mátrix névre hallgató komplex elemző-értékelő módszer segítségével vizsgáltam meg Ausztria biztonsági helyzetét. A biztonsági helyzet elemzését két időpontra: a jelenlegi kormány megalakulásának időpontjára és a 2020 június elejére végeztem el. Az elemzés konklúziója, hogy Ausztria biztonságos országnak tekinthető, de az országban vannak megoldandó társadalmi problémák. Ezek a problémák alapvetően a szociális rendszerhez kötődnek. Az elemzés léptékei közül az egyéni, kis közösségi és nemzeti szinten egyaránt jelentkezik politikai viták. A koronavírus hatásai a nem kerülték el Ausztriát sem, az egészségügyi hatások mellett, a szükséges intézkedések gazdasági működésében bekövetkező változások következtében van lehetőség, hogy ezek a meglévő problémák felerősödjenek. Ezt a helyzetet ellensúlyozni tudja, a nemzetközi szinten is elismert osztrák válság kezelés és az ahhoz tartozó kommunikáció.

A biztonsági mátrix korlátozottan, de viszonylag jól világítja meg a bűnözésföldrajzot alakító döntő tényezőket. A mátrix dimenziói közül a gazdasági, társadalmi és politikai dimenziók voltak a legfontosabb tényezők a koronavírust megelőzően, hiszen ezek a dimenziók rajzolják ki az ország térszerkezetét és mutatják meg a társadalom helyzetét. A koronavírus átrajzolta Ausztria bűnügyi helyzetét, a bűnözés adaptálódott az új helyzethez. A korona vírus idején a megszokott mozgatórugókon túl megjelent az emberi tényező (pszichés állapot, emberi kapcsolatok, törvényhez való hozzáállás, internethasználat stb.) valamint a kormányzati

intézkedések. Ezek a tényezők együttesen fogják kirajzolni a 2020. év bűnügyi földrajzi helyzetét Ausztriában.

5. Felhasznált irodalom:

Bod Péter Ákos: Lesz-e újra 320 forint az euró? Tőkepiaci Fertőzés II. rész – Budapest Investment Club videója (<https://www.youtube.com/watch?v=fNCz6Vs5aBA> Letöltés: 2020. 06. 08.)

Ernst Furlinger (2013): Mecsetépítési konfliktus az osztrák egyházi politikában, a globalizáció korában - Moscheebaukonflikte in Österreich Nationale Politike des religiösen Raum sin globalen Zeitalter, Göttingen, Vienna University Press

Mátyás Szabolcs – Sallai János – Tihanyi Miklós – Vári Vince (2019): A rendőri elérhetőség és a bűnözés közötti összefüggések térbeli elemzése. In: Területi Statisztika, 2019/2. pp. 152-163.

Polák, Attila – Trócsányi, András: The criminological profile of Hungarian small villages. In: Criminal Geographical Journal, 2020/1. pp. 61-82.

Robert M. Clark (2019): Intelligence Analysis: A target centric approach – (6th edition), Thousand Oaks, SAGE Publications Inc.

Rafai Gábor: Rengeteg vírussal élünk együtt, de attól félünk, amit még nem ismerünk (<https://szeged.hu/hirek/33621/szegedi-virologus-professzor-rengeteg-virussal-elunk-egyutt-de-attol-felunk-amit-meg-nem-ismerunk> - Letöltés: 2020. 06. 08.)

Suhajda Attila (2020): A 2019-es osztrák választások eredményének értékelése, biztonságpolitikai gondolatok a választási programokban. In: Baráth Noémi Emőke – Pató Viktória Lilla (szerk.): A haza szolgálatában – konferenciakötet 2019, 2020. Doktoranduszok Országos Szövetsége, 156-165.

Szerző nélkül: 46,4%-kal kevesebb bűnözés a koronakrízis ideje alatt - 46,4 Prozent weniger Kriminalität Coronacrise, Oberösterreich Nachrichten, 2020.05.19. (<https://www.nachrichten.at/panorama/chronik/kriminalitaet-in-der-corona-krise;art58,3259525> - Letöltés: 2020. 06. 08.)

Szerző nélkül: 600 Milizsoldaten beenden am Montag den Einsatz (600 katona fejezi be a bevetést hétfőtől) (<https://www.bundesheer.at/miliz/einsatz/artikel.php?id=5692> - Letöltés: 2020.06.08.)

Szerző nélkül: Parteibuchwirtschaft in Wissenslexikon der Demokratie Zentrum Wien (a Bécsi Demokrácia Központ online lexikonjának „Pártkönyvgazdaság” szócikke)

(<http://www.demokratiezentrum.org/wissen/wissenslexikon/parteibuchwirtschaft.html> -
Letöltés: 2020. 06. 08.)

Szerző nélkül: COVID-19-Pandemie in Österreich (Covid-19-Pandémia-Ausztriában)
(https://de.wikipedia.org/wiki/COVID-19-Pandemie_in_%C3%96sterreich - Letöltés: 2020.
06. 08.)

Szerző nélkül: Covid-19-Kurzarbeit Häufig gestellte Fragen Eine Information des
Bundesministeriums für Arbeit, Familie und Jugend (A Munka-, Család-, és Ifjúságügyi
Minisztérium tájékoztatója: Covid-19-„rövidített munka” – GY. I. K.)
(<https://www.bmaefj.gv.at/Kurzarbeit-Infoseite.html> - Letöltés: 2020. 06. 08.)

Szerző nélkül: Auslandseinsätze des Bundesheeres (A Bundesheer külföldi bevetései)
(<https://www.bundesheer.at/ausle/zahlen.shtml> - Letöltés: 2020. 06. 08.)

Szerző nélkül: Floyds führt zu brennenden Gebäuden, Wiener Zeitung (Floyd halála égő
házakhoz vezetett) ([https://www.wienerzeitung.at/nachrichten/politik/welt/2062439-Floyds-
Tod-fuehrt-zu-brennenden-Gebaeuden.html](https://www.wienerzeitung.at/nachrichten/politik/welt/2062439-Floyds-Tod-fuehrt-zu-brennenden-Gebaeuden.html) - Letöltés: 2020. 06. 08.)

Szerző nélkül: Osztrák Politikai Tudományi Társaság által támogatott projektek 2019-ben az
aktuális társadalmi problémák tükrében
([https://www.politischebildung.at/projektfoerderung/ausschreibung/schwerpunktthemen-
2019/](https://www.politischebildung.at/projektfoerderung/ausschreibung/schwerpunktthemen-2019/) - Letöltés: 2020. 06. 08.)

Szerző nélkül: Islam und die Schulen (Iszlám és az iskolák)
(<https://www.addendum.org/schule/islam/> - Letöltés: 2020. 06. 08.)

Szerző nélkül: Sonderheft: Betroffenheit der österreichischen Unternehmen durch die Covid-
19 Pandemie nach Branchen - Konjunktur Aktuell –Berichte und Analysen zur wirtschaftlichen
Lage – Österreichische Nationalbank (Osztrák vállalkozások kitettsége a Covid-19
pandémiának szektorok szerint – Külön összefoglaló- Aktuális Konjunktúra - Jelentések és
elemzések a gazdasági helyzetről – Osztrák Nemzeti Bank kiadvány)
(<https://www.oenb.at/Presse/20200408.html> - Letöltés: 2020. 06. 08.)

Szerző nélkül: A parlament határozott az iskolai fejkendő tilalomról
([https://www.parlament.gv.at/PAKT/AKT/SCHLTHEM/SCHLAG/J2019/099NR_Kopftuch-
verbot.shtml](https://www.parlament.gv.at/PAKT/AKT/SCHLTHEM/SCHLAG/J2019/099NR_Kopftuchverbot.shtml) - Letöltés: 2020. 06. 08.)

Szerző nélkül (2018): Január-Gallup Institut: Einstellung der Bevölkerung zu staatlichem
Einfluss auf die Wirtschaft in Österreich (Gallup Intézet: Társadalmi vélemény az állami
befolyásról a gazdaságban című tanulmánya)

(https://www.gallup.at/fileadmin/documents/PDF/marktstudien/Staat_und_Wirtschaft_in_O_Jaenner_2019_Praesentation.pdf - Letöltés: 2020. 06. 08.)

Szerző nélkül: Nemhammer informiert über Kriminalität und Corona (Nemhammer informál a koronavírusról és a bűnözésről (belügyminiszteri sajtótájékoztató) (<https://www.youtube.com/watch?v=ZywyCwjKLBY> - Letöltés: 2020. 06. 08.)

Vida Csaba (2011): A biztonságpolitikai leíró mátrix. In: Hadtudomány, 2011/4. pp. 36-53. (http://www.mht.eu/hadtudomany/2011/4/HT_2011_4_6.pdf - Letöltés: 2020. 06. 08.)

Vida Csaba: (2016): A hírszerzési ágak elemző-értékelő megközelítése: Hogyan használják az elemző-értékelők a hírszerzési ágak információit? In: Felderítő Szemle, 2016/3. pp. 77-94. (<https://knbsz.gov.hu/hu/letoltes/fsz/2016-3.pdf> - Letöltés: 2020. 06. 08.)

Vida Csaba (2012): A kritikai gondolkodás szerepe a hírszerző elemző-értékelő munkában. In: Felderítő Szemle, 2012/2. pp. 90-100. (<https://www.knbsz.gov.hu/hu/letoltes/fsz/2012-2.pdf> - Letöltés: 2020. 06. 08.)

Vida Csaba (2013): Létezik-e még a hírszerzési ciklus? Miről szól a hírszerzés? In: Felderítő Szemle, 2013/1. pp. 43-58. (<https://www.knbsz.gov.hu/hu/letoltes/fsz/2013-1.pdf> - Letöltés: 2020. 06. 08.)

Adatforrások:

Szerző nélkül (2019): 2018. évi Biztonsági jelentés: 100 000 főre jutó bűncselekmények. Szövetségi Belügyminisztérium, Bécs, pp. 23-33. (https://www.bmi.gv.at/508/files/SIB_2018/2_SIB_2018_Anhang_web.pdf - Letöltés: 2020. 06. 08.)

Szerző nélkül (2019): Lagebericht Cybercrime 2018. (2018. évi helyzetjelentés a kiberbűnözésről.) Szövetségi Bűnügyi Hivatal. (https://bundeskriminalamt.at/306/files/Cybercrime_Report_18_web.pdf - Letöltés: 2020. 06. 08.)

Szerző nélkül (2020): Polizeiliche Kriminalstatistik 2019 (2019. évi Rendőrségi Bűnügyi Statisztika) Szövetségi Bűnügyi Hivatal, 2020, Bécs (https://bundeskriminalamt.at/501/files/Broschuere_PKS_2019.pdf - Letöltés: 2020. 06. 08.)

Európa országai által 2019-ben megtermelt a vásárló erő paritáson számított GDP-je az IMF adatai alapján (https://www.reddit.com/r/europe/comments/czke3c/european_countrries_by_gdp_ppp_in_billions_usd_imf/ - Letöltés: 2020. 06. 08.)

Statistik Austria: Verbraucherpreisindex (Fogyasztói árindex)
(http://www.statistik.at/web_de/statistiken/wirtschaft/preise/verbraucherpreisindex_vpi_hvpi/022832.html - Letöltés: 2020. 06. 08.)

Statistik Austria: Tariflohnindex für Hauptreihen ab 1986 (A főbb foglalkoztatási kategóriák bértarifa indexe 1986-tól)
(http://www.statistik.at/web_de/statistiken/menschen_und_gesellschaft/soziales/tariflohnindex/041010.html - Letöltés: 2020. 06. 08.)

Statistik Austria: Außenhandel 2019 (Külkereskedelem 2019)
(http://www.statistik.at/web_de/statistiken/wirtschaft/aussenhandel/index.html - Letöltés: 2020. 06. 08.)

Atlas of Economic Complexity (A magyar export és import adatok: A gazdasági komplexitás atlasza - Harvard Egyetem)
(<https://atlas.cid.harvard.edu/explore?country=102&product=undefined&year=2000&productClass=HS&target=Partner&partner=undefined&startYear=undefined> és <https://atlas.cid.harvard.edu/explore?country=102&product=undefined&year=2000&tradeDirection=import&productClass=HS&target=Partner&partner=undefined&startYear=undefined> - Letöltés: 2020. 06. 08.)

Statistik Austria: Wie viel verdient man in systemkritische Berufen in 2017? (Mennyit keresnek a rendszerkritikus foglalkozásban dolgozók?)
(http://www.statistik.at/web_de/statistiken/menschen_und_gesellschaft/soziales/personeneinkommen/index.html - Letöltés: 2020. 06. 08.)

SIPRI Military Expenditure Database (SIPRI Kutató Intézet Katonai Kiadások Adatbázisa)
(<https://www.sipri.org/databases/milex> - Letöltés: 2020. 06. 08.)

Statistik Austria: Statistics Brief - Jänner 2019 – Brutto Inlandsprodukt (Statisztikai tájékoztató – 2019 Január - Bruttó hazai termék /GDP/)
(http://www.statistik.at/web_de/services/statistics_brief/index.html - Letöltés: 2020. 06. 08.)

Statistik Austria: Statistics Brief - Oktober 2018 - Armut (Statisztikai tájékoztató – 2018 október - Szegénységi Statisztika Ausztriában)
(http://www.statistik.at/web_de/services/statistics_brief/index.html - Letöltés: 2020. 06. 08.)

